

NAUDAS ATMAZGĀŠANAS APKAROŠANA: PAMATI

6. daļa: Biznesi grūtībās

Uzņēmumi, kas nonākuši finansiālās grūtībās, iespējams, ir kļuvuši par finanšu noziegumu upuriem un var kļūt arī par noziedznieku mērķi. Šo situāciju sarežģītība palielina risku, ka grāmatvedis var netīšām veicināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Ir svarīgi, lai grāmatveži, kas sniedz pakalpojumus grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, apzinātos attiecīgās ievainojamības un efektīvi mazinātu tās, izmantojot uz risku balstītu pieeju.

Kā noziedzīgi iegūti līdzekļi var parādīties grūtībās nonākušos uzņēmumos?

Uzņēmumi, kas nonākuši finansiālās grūtībās, ir neaizsargāti pret noziedznieku ekspluatācijas finansiālā spiediena dēļ, ar ko var saskarties to īpašnieki vai vadība. Noziedznieks varētu pārliecināt uzņēmuma īpašnieku atļaut investēt uzņēmumā, izmantojot noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Noziedznieks vēlāk varētu saņemt maksājumus no uzņēmuma, kas, šķiet, ir likumīgi ienākumi. Līdzekļu pārvietošana caur uzņēmumu šādā veidā varētu maskēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu pēdas.

Noziedznieki var mēģināt iegādāties uzņēmumu, kurš izmanto skaidru naudu norēķinos, ar mērķi atmazgāt noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Naudas atmazgātāju mērķis bieži vien ir uzņēmuma īpašumtiesības, jo tās sniedz iespēju finanšu sistēmā integrēt lielus skaidras naudas apjomus. Viena no metodēm, kā panākt integrāciju, ir ieņēmumu no nelegālām narkotikām vai citiem noziegumiem slēpšana aiz uzņēmuma tirdzniecības ienākumiem.

Uzņēmumi, kuriem ir finansiālas problēmas, var būt arī kļuvuši par upuriem uzņēmuma dalībnieku krāpnieciskai rīcībai. Tas nozīmē, ka uzņēmumā varētu atrasties noziedzīgi iegūti līdzekļi. Profesionāliem grāmatvežiem ir jā rūpējas par atbilstošu rīcību.

Kā izskatās uz risku balstīta pieeja?

Profesionāliem grāmatvežiem jāņem vērā:

- Ja uzņēmums ir iesaistīts maksājumos, kam tie tiek maksāti?
- Kas ir uzņēmuma īpašnieki un vadītāji? Vai viņi saņems līdzekļus no uzņēmuma?
- Vai uzņēmuma tirdzniecības darbība ir tāda, kurā pastāv augsts nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks? Vai arī uzņēmumam var draudēt krāpšanās ar nodokļiem un rēķiniem?
- Vai uzņēmums, tā faktiskie īpašnieki vai tirdzniecības darbības vieta atrodas jurisdikcijās, kuras tiek uzskatītas par augsta riska jurisdikcijām?
- Ja uzņēmumu vēlas iegādāties trešā puse vai pircējs ir jūsu klients, vai plānotajai iegādei ir skaidrs komerciāls pamatojums? Kas ir trešā puse?
- Vai grāmatvedis pēc iecelšanas var atteikties no uzdevuma?

Jāatceras, ka grāmatvežiem ir jāveic saprātīgi pasākumi, lai dokumentētu savus riska novērtējumus.

GADĪJUMU IZPĒTE

Krāpšana uzņēmuma ietvaros

Smits jau vairākus gadus vada uzņēmumu Omega Fueling Stations Ltd, "Omega", kam pieder degvielas uzpildes stacijas un blakus esošie veikali. Lielākā daļa Omega pārdošanas apjomu ir balstīta uz skaidras naudas darījumiem. Pārdošanas apjoms jau kādu laiku samazinās, un bizness ir uz neveiksmes robežas.

Smits ieceļ grāmatvedi, kas specializējas uzņēmumu atveseļošanas pakalpojumos, lai sniegtu padomu par Omega pārstrukturēšanas iespējām. Grāmatvedis pārbauda Omega finansiālo stāvokli un konstatē, ka Omega kontos trūkst skaidras naudas USD 50 000 apmērā. Pēc papildu izmeklēšanas darbiniece atzīst, ka paņēmusi naudu, lai nokārtotu personīgos azartspēļu parādus no tiešsaistes pokera spēlēm.

Smits nevēlas ziņot par darbinieku policijai, jo šaubās, vai nozagtā nauda tiks atgūta. Neatkarīgi no tā, pēc konsultēšanās iekšēji un ar savu profesionālo organizāciju, grāmatvedis iesniedz aizdomīga darījuma ziņojumu, kurā sīki aprakstīta darbinieka zādzība.

Piedāvājums skaidrā naudā

Parastajos laikos slavenajā Metropoles pilsētas centrā bija daudz tūristu no visas pasaules. Ielās rindoja desmitiem mazu suvenīru veikalu, kas aktīvi tirgoja ar suvenīriem, t-krekliem un citiem produktiem. Profesionāla grāmatveža ilggadējam klientam pieder viens no šiem veikaliem, un viņš no tā ir izveidojis veiksmīgu karjeru. Pēc tam 2020. gada martā COVID-19 visu mainīja. Tūristi pārstāja ierasties, un klienta bizness apstājās. Pagāja mēneši, un cerība uz ātru atveseļošanu pārvērtās par pieaugošiem zaudējumiem, un visi pārējie suvenīru veikali Metropoles centrā saskārās ar tādu pašu situāciju. Profesionālā grāmatvede vēroja, kā klienta finansiālais stāvoklis kļuva arvien bēdīgāks, un uzņēmuma slēgšana šķiet vienīgais ceļš.

Kādu dienu 2020. gada rudenī kliente runāja ar draugu, arī suvenīru veikala īpašnieku.

Draugs minēja, ka ir pārdevis savu veikalu un aizgājis pensijā. Klients bija pārsteigts, cik ātri tas bija noticis. Draugs paskaidroja, ka pirms dažām dienām kāds ieradās viņa veikalā, piedāvājot to iegādāties par neticamu cenu, samaksājot skaidrā naudā uzreiz. Draugs nevarēja pateikt nē – piedāvājums bija pārāk labs, lai to palaistu.

Dažas dienas vēlāk klientu uzrunāja kāda persona, kas pārstāvēja uzņēmumu, kurš izteica līdzīgu skaidras naudas piedāvājumu, bez pienācīgas uzņēmuma izpētes.

Klients vērsās pie profesionāla grāmatveža, lai saņemtu padomu par pārdošanu. Profesionāls grāmatvedis atklāj, ka uzņēmums, kas piedāvā iegādi, atrodas ārzonas jurisdikcijā un ir grūti noteikt, kas ir faktiskie īpašnieki (patiesais labuma guvējs). Satraukts par sarkanajiem karogiem klienta stāstā un informācijas trūkumu par uzņēmumu, profesionālais grāmatvedis sacīja, ka nevar iesaistīties konsultācijās par klienta uzņēmuma pārdošanu. Grāmatvedis vietējam finanšu izlūkošanas dienestam iesniedz ziņojumu par aizdomīgām darbībām.

Galvenie sarkanie karogi

- Notiek kriminālizmeklēšana vai civilās piedziņas process, kurā iesaistīta uzņēmuma vadība vai patiesie labuma guvēji.
- Ir bijuši darbinieku ziņojumi, kas liecina par aizdomīgām darbībām.
- Trešā puse izsaka ļoti dānu piedāvājumu iegādāties grūtībās nonākušu uzņēmumu skaidrā naudā.

Kad atteikties?

- Jūs konstatējat, ka, izmaksājot līdzekļus vai aktīvus, jūs palīdzētu noziedzniekam nodot noziedzīgi iegūtus līdzekļus caur juridisko personu.
- Jūs atklājat krāpnieciskas darbības uzņēmumā, kurā ir līdzvainīga pašreizējā vadība.
- Jums ir bažas par uzņēmuma trešās puses pircēja patieso identitāti vai pagātņi.
- Dažos gadījumos grāmatvedis nevar atteikties no amata, kas saistīts ar maksātnespēju. Šajos gadījumos ir jābūt ļoti uzmanīgiem, lai iegūtu visu atbilstošo tiesisko aizsardzību pret turpmākiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem.

Aizdomīga ziņojuma iesniegšana ("SAR")

Ja jums rodas aizdomas, ka grūtībās nonākušajā uzņēmumā var būt noziedzīgi iegūti līdzekļi, iespējams, vēlēšities ziņot par savām aizdomām vietējam finanšu izlūkošanas dienestam. Dažās jurisdikcijās grāmatvežiem tas ir juridisks pienākums.

PAPILDUS PALĪDZĪBA

Vispārīgus norādījumus skatiet FATF norādes par *uz risku balstītu pieeju grāmatvedības profesijai*. Lai iegūtu detalizētu vietējo informāciju, tostarp piemērojamās normatīvās prasības, sazinieties ar savu profesionālo grāmatvedības organizāciju.

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | @ifac | in company/ifac

www.icaew.com
@icaew | in company/icaew

Šī *Naudas atmazgāšanas apkarošana: pamati 6. daļa: Biznesi grūtībās*, kuru 2021. gada martā angļu valodā izdevusi International Federation of Accountants, tulkojumu latviešu valodā 2023. gada janvārī ir veikusi Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācija, un tas tiek izmantots ar IFAC atļauju. Visu IFAC publikāciju apstiprinātais teksts ir IFAC publicētais teksts angļu valodā. IFAC neuzņemas atbildību par tulkojuma precizitāti un pilnīgumu vai par darbībām, kas var rasties tā rezultātā.

Naudas atmazgāšanas apkarošana: pamati 6. daļa: Biznesi grūtībās teksts angļu valodā © 2021 IFAC. Visas tiesības aizsargātas.

Naudas atmazgāšanas apkarošana: pamati 6. daļa: Biznesi grūtībās teksts latviešu valodā © 2023 IFAC. Visas tiesības aizsargātas.

Oriģinālais nosaukums: Anti-Money Laundering, The Basics: Installment 6 - Businesses in Difficulty

Sazinieties ar Permissions@ifac.org, lai saņemtu atļauju reproducēt, uzglabāt, pārsūtīt vai izmantot līdzīgā veidā šo dokumentu.